

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi A. R. i A. R.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
I ACa [...],

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw 22 kwietnia 2026 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje A. R. i A. R. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości po 2.000 złotych (tj. łącznie 4.000 złotych) za okres od 25 sierpnia 2023 r. do 22 kwietnia 2026 r.;**
- 3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz A. R. kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 4. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz A. R. kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz A. R. i A. R. kwotę 240 złotych tytułem**

kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;

6. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Adam Redzik Oktawian Nawrot Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

I.

I.1. W skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 23 lutego 2026 r. (data nadania w urzędzie pocztowym), A. R. i A. R. (dalej także: Skarżący), zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika wnieśli o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, sygn. I ACa [...];
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, wyznaczenia terminu rozprawy;
3. zasądzenie łącznie na rzecz Skarżących od Skarbu państwa kwoty 20.000 zł (tj. po 10.000 zł na rzecz każdego ze Skarżących);
4. zasądzenie na rzecz Skarżących od Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi Skarżący wskazali, że w sprawie wystąpiła beczynność, która nie znajduje żadnego usprawiedliwienia.

I.2. W odpowiedzi na skargę z 27 marca 2026 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

II.

II.1. 10 listopada 2021 r. do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął pozew Skarżących przeciwko [...] S.A. z siedzibą w W. (dalej także: Pozwany). Postępowanie w tym przedmiocie toczyło się pod sygn. XXVIII C [...].

II.2. 6 kwietnia 2023 r. zapadł wyrok w sprawie XXVIII C [...]. Pozwany złożył apelację od powyższego wyroku, w której domagał się m.in. rozpoznania sprawy na rozprawie.

II.3. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 25 sierpnia 2023 r. Tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w repertorium ACa oraz wylosowano sędziego referenta.

II.4. 29 listopada 2024 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynął wniosek Skarżących o podjęcie czynności w sprawie. Na podstawie zarządzenia z 4 grudnia 2024 r. Skarżący zostali poinformowani, że czynności w sprawie są podejmowane według kolejności wpływu do danego referatu.

II.5. Na podstawie zarządzenia referendarza sądowego z 24 kwietnia 2025 r. strony zostały poinformowane o składzie sądu wylosowanym do rozpoznania sprawy. Akta sprawy zostały natomiast przedstawione sędziemu referentowi celem rozważenia ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia. 5 sierpnia 2025 r. sędzia referent zarządził przedstawienie sprawy referendarzowi sądowemu celem nadania apelacji dalszego biegu. Referendarz sądowy 7 sierpnia 2025 r. zarządził m.in. doręczenie odpisu apelacji Skarżącym, a następnie skierowanie akt do oczekujących na termin rozprawy.

II.6. 29 sierpnia 2025 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęła odpowiedź na apelację Skarżących.

II.7. 29 września 2025 r. i 21 października 2025 r. do Sądu wpłynęły kolejne pisma Skarżących zawierające wnioski o podjęcie dalszych czynności w sprawie i wyznaczenie terminu rozprawy.

II.8. 23 lutego 2026 r. Skarżący wniesli skargę na przewlekłość postępowania w sprawie I ACa [].

II.9. Na podstawie zarządzenia z 4 marca 2026 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 26 maja 2026 r., o czym zawiadomiono pełnomocników stron.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

III.1. Według art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1725, dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

III.2. W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie określono, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu

rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

III.3. Standardy co do trwania postępowania sądowego określił w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Trybunał ten stwierdził, że dla oceny tego, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona bierze się pod uwagę szczególne warunki sprawy, uwzględnienia się kryteria takie jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (zob. np. wyroki ETPCz: z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. M. A. Nowicki, *Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo*, Tom I – *Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W utrwalonym orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznano przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. w sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02).

Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Zgodnie z ustawą oraz utrwalonym orzecznictwem ETPCz przy ocenie terminowości procedowania przez sąd, którego postępowania dotyczy skarga, należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, w tym te związane z ilością spraw w sądzie i wymogiem rozpoznawania ich zgodnie z kolejnością wpływu.

III.4. W niniejszej sprawie, akta wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 25 sierpnia 2023 r. Tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w repertorium ACa oraz wylosowano sędziego referenta. Kontrola formalna apelacji została przeprowadzona 24 kwietnia 2025 r. i 5 sierpnia 2025 r. (tj. odpowiednio po 19 i 22 miesiącach od wpływu apelacji do Sądu). Odpis apelacji został doręczony stronie przeciwnej na podstawie zarządzenia z 7 sierpnia 2025 r. Rozprawa została natomiast wyznaczona na podstawie zarządzenia z 4 marca 2026 r. (tj. po przeszło 2 latach i 6 miesiącach od dnia wpływu apelacji do Sądu).

III.5. Przedstawiony przebieg czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie wskazuje, że postępowanie w sprawie prowadzone jest przewlekłe. Postępowanie przed Sądem Apelacyjnym toczy się od przeszło 2 lat i 7 miesięcy. Kontrola formalna apelacji została przeprowadzona dopiero po upływie przeszło półtora roku od jej wpływu do sądu. Co za tym idzie, Skarżący tak samo długo musieli czekać na doręczenie im odpisu apelacji. Termin rozprawy apelacyjny został natomiast wyznaczony dopiero po przeszło 2 latach i 6 miesiącach od wpływu apelacji do Sądu. Dostrzegalne jest przy tym, że dopiero wniesienie rozpatrywanej skargi skłoniło sąd do podjęcia odpowiednich działań w sprawie.

Zdaniem Sądu Najwyższego tak długi czas procedowania, a przede wszystkim brak zbadania apelacji pod względem formalnym i nadanie jej odpowiedniego biegu przez tak długi okres od dnia wpływu sprawy do sądu nie znajduje uzasadnienia – nawet wobec konieczności rozpoznawania spraw według kolejności wpływu. Należało też uwzględnić, że żadna ze stron nie przyczyniła się swoim zachowaniem do przedłużenia postępowania w sprawie. Sprawa nie należy też do skomplikowanych pod względem faktycznym czy prawnym.

Bez znaczenia dla powyższych wniosków Sądu Najwyższego pozostaje argumentacja Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie odnosząca się do wzrostu wpływu spraw w ostatnich latach oraz trudnej sytuacji kadrowej wydziału. Według utrwalonego orzecznictwa znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne kłopoty organizacyjne pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę. Wskazuje się przy tym, że państwo ponosi odpowiedzialność za zapewnienie właściwej

organizacji sądownictwa, w tym należytej obsady kadrowej sądów (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 24 maja 2019 r., I NSP 29/19; z 5 czerwca 2019 r., I NSP 39/19; 27 października 2020 r., I NSP 145/20; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 179/20).

W związku z powyższym, na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p., Sąd Najwyższy orzekł, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania.

III.6. Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2 000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie.

W orzecznictwie przyjmuje się, że suma pieniężna zasądzana w związku ze stwierdzoną przewlekłością ma stanowić swoistą rekompensatę za zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a oprócz tego ma charakter sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., III SPP 14/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 64/18; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 149/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20).

Postępowanie w sprawie rozpoczęło się wniesieniem pozwu przez Skarżących, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie 10 listopada 2021 r. Łączny czas trwania postępowania liczony od dnia wpływu pozwu do Sądu Okręgowego w Warszawie do dnia rozpoznania niniejszej skargi wynosi ponad 4 lata i 5 miesięcy. Biorąc pod uwagę powyższe, a także mając na względzie, że dotychczas w sprawie nie przyznano Skarżącym żadnej kwoty pieniężnej tytułem rekompensaty za przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącym, od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotę

po 2.000 zł za okres od 25 sierpnia 2023 r. (tj. od dnia wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie) do 22 kwietnia 2026 r. Dalej idące żądanie skargi nie znajdowało uzasadnienia i podlegało oddaleniu.

III.7. Zgodnie z art. 12 ust 2 u.s.p.p., na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy.

Z nadesłanych akt sprawy Sądu Apelacyjnego w Warszawie wynika, że sprawie nadano odpowiedni bieg, w tym wyznaczono termin rozprawy. Na obecnym etapie postępowania wydanie zaleceń Sądowi stało się zbędne.

III.8. Na podstawie art. 17 ust. 3 u.s.p.p. Sąd Najwyższy nakazał Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zwrócić opłatę od skargi uiszczoną przez Skarżących.

III.9. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżących kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Adam Redzik Oktawian Nawrot Paweł Wojciechowski

sk

[a.ł]